

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยในสภาวะการปัจจุบัน กรมตำรวจได้ยกฐานะเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ. 2541 ซึ่งองค์การต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ตามระเบียบที่กำหนดไว้เหมือนเดิมโดยทั่วไปแล้ว ลักษณะงานในหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ จะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งเรื่องละเอียดอ่อน สามารถให้คุณ ให้โทษกับประชาชนเป็นอย่างมาก โดยมีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินตลอดทั้งเป็นที่พึ่งของประชาชนยามตกทุกข์ได้ยาก ข้าราชการกรมตำรวจต้องมีอำนาจ ดังที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นๆ ให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในการบริหารงานของรัฐ ว่าสามารถที่จะอำนวยความสุข สร้างความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้นช่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน เหล่านี้ จึงเป็นหน้าที่อันสำคัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการที่จะสนองตอบความต้องการของประชาชนที่สำคัญหน่วย หนึ่งก็คือ ตำรวจ ตำรวจจึงเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ในขณะเดียวกันตำรวจ ก็มีสัมพันธ์พันพันกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันเป็นสิ่งสำคัญสุดยุคในสังคมอีกด้วย (สมเกียรติ อัสววิชัย, 2518 : 1)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่เป็นกลไกของรัฐ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการ สนองตอบต่อประชาชน เป็นข้าราชการประเภทหนึ่งที่น่าได้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม (จิรณี ดิหะวานนท์, 2526 : 36) เป็นเจ้าพนักงานกระบวนการยุติธรรมของรัฐหน่วยแรกที่เข้า สัมผัสกับประชาชน เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียวที่เข้าสัมผัสกับประชาชนทุกระดับตลอด 24 ชั่วโมง และ 7 วันต่อสัปดาห์ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2525 : 2) เป็นหน่วยงานหน่วยเดียว ในสังคมที่ถืออำนาจในการปฏิบัติงานในยามบ้านเมืองสงบสุข โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (Law-Enforcement Agency) เกี่ยวเนื่องกับการควบคุมพฤติกรรมของ สมาชิกในสังคม ซึ่งมีความเป็นอยู่ มีความรู้สึกนึกคิดแตกต่างกันไปตามสถานภาพการประกอบ อาชีพในวิถีชีวิตประจำวัน หรือมีผลประโยชน์ขัดแย้งกันเป็นธรรมดาปกติวิสัย นับเป็นการกิจที่ ต่อเนื่องเหนียวยาก ตรากตรำ ตลอดเวลาและไม่อาจสะดุดหยุดลงได้แม้แต่เสี้ยวหนึ่งของวินาที

(ประเสริฐ เมฆมณี, 2519 : 77) จากลักษณะอำนาจหน้าที่หลักดั้งเดิม แบบจารีตนิยมของตำรวจ ได้แก่ การรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันปราบปรามอาชญากรรม แต่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงซับซ้อนอยู่ตลอดเวลา ภารกิจของตำรวจก็ได้แตกแขนงออกไปมากมายหลายลักษณะ ดังนี้ (กระทรวงมหาดไทย, 2535 : 177-179)

1. ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย ที่เป็นความผิดทางอาญาทั่วราชอาณาจักร
2. คุ้มครองสวัสดิภาพและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
3. วางแผนป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภท
4. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของรัฐ
5. ออกคำสั่งและข้อบังคับในการจราจร เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้ขับขี่และผู้ใช้ถนนตลอดจนจับกุมผู้กระทำผิด
6. ช่วยเหลือและกู้ภัยในทางหลวง รวมทั้งให้การอารักขาบุคคลสำคัญ
7. ป้องกันน่านน้ำไทย ไม่ให้มีการลักลอบนำสิ่งผิดกฎหมายเข้าหรือออกจากประเทศและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ
8. ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักร
9. ตรวจตระเวนชายแดน เพื่อป้องกันและปราบปรามผู้บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ และรักษาความสงบเรียบร้อยทางชายแดน
10. ให้บริการประชาชนและดูแลรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ

ในบันทึกผู้พิทักษ์สันติราษฎร (กรมตำรวจ, 2532 : 3) มีข้อความระบุไว้ว่า ตำรวจคือเจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ตรวจรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนรวมอยู่ในคำจำกัดความของคำว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” ตามความในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่จะกล่าวโดยสรุปแล้วตำรวจมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

ก. ตำรวจในฐานะเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายในราชอาณาจักร

ข. ตำรวจในฐานะเป็นผู้รักษากฎหมาย มีหน้าที่ป้องกันมิให้มีผู้ละเมิดกฎหมายมหาชน และถ้ามีผู้ใดละเมิดก็มีอำนาจหรือหน้าที่สืบสวนจับกุมตรวจค้นและปราบปรามนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามสมควรแก่ความผิด

ค. ดำรงในฐานะข้าราชการพลเรือน นอกจากจะต้องปฏิบัติราชการตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดและมอบหมายไว้แล้ว ยังจะต้องปฏิบัติหน้าที่ทั่วๆ ไปคู่เคียงกับข้าราชการพลเรือนทุกประการ และต้องรักษาความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างข้าราชการทหารและพลเรือน

ง. ดำรงในฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง มีหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน

จ. ดำรงในฐานะเป็นตำรวจสนามมีหน้าที่ป้องกันและต่อสู้กับข้าศึก ทั้งในเขตที่ทำการและมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยตามระเบียบที่ทางราชการมอบหมายและกำหนดเป็นครั้งคราว

จะเห็นได้ว่า กรมตำรวจมีหน้าที่ความรับผิดชอบกว้างขวางเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนจำนวนมาก การดำเนินงานในอันที่จะให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจหน้าที่เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนสามารถแบ่งออกได้เป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การสอบสวนและอำนวยความยุติธรรม

2. ด้านความมั่นคงภายใน เช่น การดำเนินการด้านการเมือง เพื่อสอดส่องดูแลความเคลื่อนไหวของกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อชาติ และการรักษาอธิปไตยและความปลอดภัยบริเวณชายแดน

3. ด้านการบริการทางสังคม เช่น งานจราจร งานบรรเทาสาธารณภัยและอัคคีภัย งานทะเบียน งานบริการสาธารณสุข และงานตรวจคนเข้าเมือง

4. งานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โดยฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์และดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของตำรวจ รวมทั้งบริการให้ความรู้และจัดฝึกอบรมให้ประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

การแบ่งส่วนราชการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติแบ่งส่วนราชการออกเป็น 17 กองบัญชาการ และมีหน่วยขึ้นตรงต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 9 หน่วยงานคือ

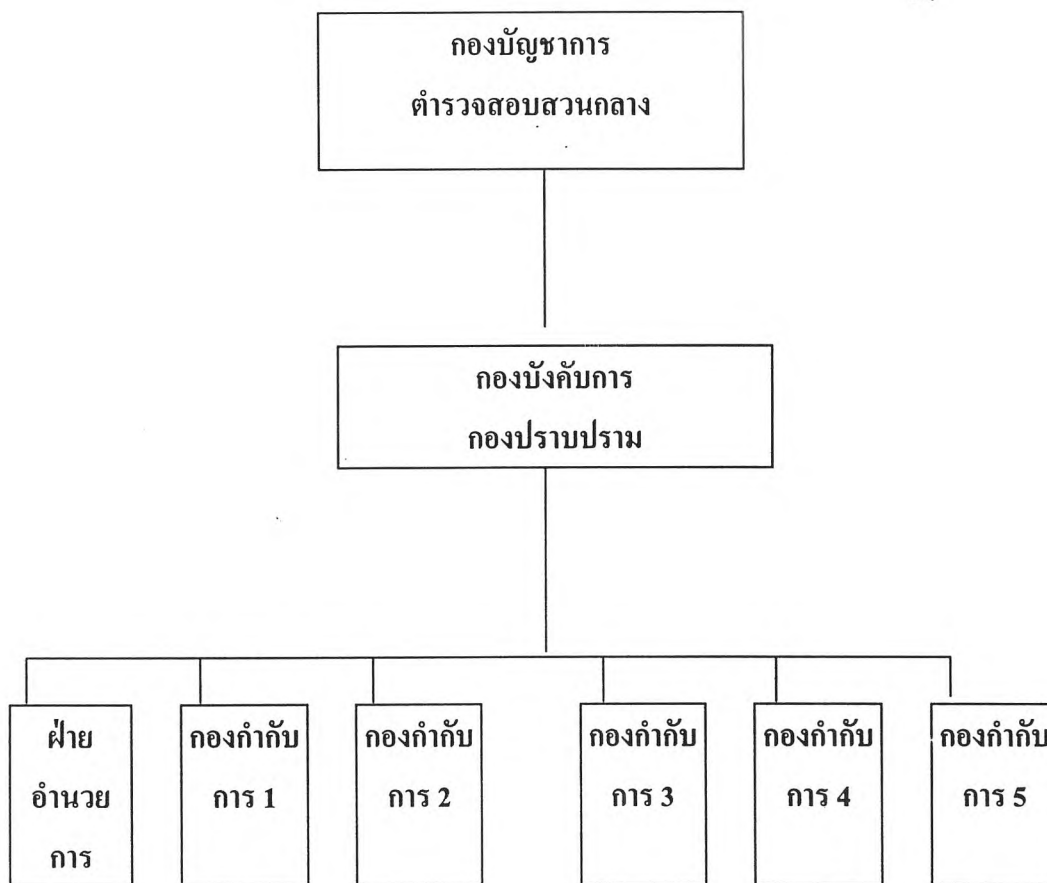
1. กองบัญชาการตำรวจนครบาล
2. กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

3. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
4. กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด
5. สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
6. สำนักงานกำลังพล
7. สำนักงานตำรวจสันติบาล
8. สำนักงานแผนงานและงบประมาณ
9. สำนักงานส่งกำลังบำรุง
10. สำนักงานจรตำรวจ
11. สำนักงานวิทยาการตำรวจ
12. สำนักงานแพทย์ใหญ่
13. กองบัญชาการศีกษา
14. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
15. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ
16. ฝ่ายอำนวยการตำรวจ
17. ตำรวจภูธรภาค 1-9

หน่วยขึ้นตรงต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1. สำนักงานเลขานุการกรมตำรวจ
2. กองการเงิน
3. กองวิชาการ
4. กองคดี
5. กองการต่างประเทศ
6. งานตรวจสอบภายใน (ส่วนราชการภายใน)
7. สำนักงานนายตำรวจราชสำนักประจำ (ส่วนราชการภายใน)
8. สำนักงานนายตำรวจประจำสภาความมั่นคงแห่งชาติ (ส่วนราชการภายใน)
9. สำนักงานที่ปรึกษาสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (ส่วนราชการภายใน)

โครงสร้าง กองบังคับการกองปราบปราม

จากลักษณะองค์กรของตำรวจ ซึ่งเป็นส่วนราชการขนาดใหญ่ที่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบกว้างขวาง มีกำลังพลรวมประมาณ 2 แสนเศษ ครอบคลุมไปทั่วประเทศ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะเกิดผลกระทบโดยตรงต่อความสงบเรียบร้อยในการดำรงชีพในสังคมของประชาชน ถ้าการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจดีมีประสิทธิภาพ ประชาชนก็จะมีความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาการปฏิบัติงานของตำรวจจึงเป็นสิ่งที่สนใจของประชาชนตลอดเวลา (ประมาณ อติเรกสาร, 2526 : 5)

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงดังที่ปรากฏเป็นข่าวพาดหัวตามหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เสมอเกี่ยวกับภาพพจน์และการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเท่าที่ผ่านมา อาจจะกล่าวได้ว่า การปฏิบัติงานของตำรวจยังไม่เป็นที่พึงพอใจของประชาชน ภาพพจน์ตำรวจยังถูกมองไปในทางลบ ประชาชนมองพฤติกรรมตำรวจไปในทางเสื่อมเสีย มองว่ามีการแสวงหาผลประโยชน์จากอำนาจหน้าที่

ทุงริต คอรัปชั่น กลั่นแกล้งเบียดเบียนประชาชน ตำรวจบางคนจะฝ่าฝืนกฎหมายเสียเอง ตลอดจนเป็นผู้บงการหรือลงมือกระทำการในคดีที่รุนแรงเป็นที่สะเทือนขวัญ ประชาชนทั่วไปมักจะเข้าใจ รู้สึก และประสพสิ่งที่ทำให้ตำรวจเป็นที่พึ่งคนแรก สามารถคุ้มครอง ให้ความเป็นธรรม และเป็น ผู้บริการความสะดวกให้ในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หากข้าราชการตำรวจมีความประพฤติไม่เหมาะสมไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพและความสงบเรียบร้อยของประชาชน อันจะก่อให้เกิดความเสียหายได้ในที่สุด (โชคชัย สิทธิผลกุล, 2532 : 1)

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2525 : 1) ได้กล่าวว่า “ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อมนุษย์ โดยบีบบังคับให้มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นพวก ซึ่งเราเรียกว่าสังคมมาตั้งแต่เด็กดำบรรพ์แล้ว ถ้าเป็นสังคมเล็กก็ไม่สู้มีปัญหามากมายนัก แต่ถ้าเป็นสังคมใหญ่ก็ย่อมจะเกิดปัญหาขึ้นอย่างสลับซับซ้อนเป็นธรรมดา”

สังคมตำรวจจำนวนกว่า 2 แสนนาย ที่กระจายกันปฏิบัติงานทั่วทุกหนทุกแห่งนั้น เป็นกลุ่มสังคมใหญ่กลุ่มหนึ่ง เมื่อเป็นดังนี้จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบการบัญญัติกฎหมาย ข้อบังคับ วิธีปฏิบัติเพื่อควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนขึ้นซึ่งเราเรียกว่า “วินัย” ซึ่ง “วินัย” เปรียบเสมือนเป็นบรรทัดฐานของสังคมตำรวจ

“วินัย” จึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานบุคคล ของข้าราชการตำรวจเป็นอย่างยิ่งในอันที่จะควบคุมความประพฤติของข้าราชการตำรวจ อันจะทำให้ภาพพจน์ของกรมตำรวจ ภายใต้วัดดู ประสงค์หลักที่มุ่งจะคุ้มครองรักษาความสงบสุขแก่ประชาชน ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ ซึ่งวินัยข้าราชการตำรวจประกอบด้วยพระราชบัญญัติ 3 พระราชบัญญัตินี้ 1. พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจ พ.ศ. 2477 2. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2518 3. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2521 ซึ่งข้าราชการตำรวจจะต้องปฏิบัติตาม หากมีการกระทำผิดหรือฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้วย่อมถือได้ว่าเป็นผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมตำรวจ ซึ่งผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมจัดว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ดังนั้นข้าราชการตำรวจที่กระทำผิดหรือฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ถือได้ว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งจะมีบทลงโทษตามความผิดที่กระทำนั้นๆ

ถึงแม้ว่า วินัย จะมีความสำคัญสิ่งก็ตาม แต่ก็ปรากฏว่า ข้าราชการตำรวจได้กระทำผิดวินัยอยู่เสมอเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของตำรวจ เนื่องจากสังคมของข้า

ราชการตำรวจ เป็นสังคมใหญ่สังคมหนึ่ง มีข้าราชการตำรวจอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งอยู่กระจัดกระจายตามภูมิภาคของประเทศทั่วไปหมด แม้ในที่ห่างไกลความเจริญตามชนบทก็ตาม รายได้ที่ได้รับนั้นค่อนข้างน้อย ย่อมอาจก่อให้เกิดการขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และในสภาพปัจจุบันที่มีสิ่งยั่วยุต่างๆ มาก รวมทั้งมีผู้ไม่หวังดีต่อชาติบ้านเมืองชักจูง หรือล่อลวงให้ข้าราชการตำรวจจำนวนหนึ่งต้องประพฤติคนไม่เหมาะสม ซึ่งจะเห็นได้จากสื่อมวลชนต่างๆ ที่ออกข่าวการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ตำรวจบ่อยครั้ง

จากการสำรวจสถิติข้าราชการตำรวจกระทำผิดวินัยและถูกลงโทษ ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในสังคมตำรวจ แยกตามสังกัดต่างๆ จำนวนทั้งสิ้น 34 หน่วยงาน ในกรมตำรวจ พบว่าในปี พ.ศ. 2538-2540 มีข้าราชการตำรวจกระทำผิดและถูกลงโทษ ลำดับที่หนึ่งได้แก่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีข้าราชการตำรวจถูกลงโทษ 2,058 ราย ลำดับที่สอง กองบัญชาการตำรวจนครบาล มีข้าราชการตำรวจถูกลงโทษ 1,591 ราย ลำดับที่สาม ตำรวจภูธร ภาค 4 มีข้าราชการตำรวจถูกลงโทษ 1,307 ราย

ตารางที่ 1 : ตารางแสดงสถิติข้าราชการตำรวจที่กระทำผิดวินัยและถูกลงโทษ ลำดับที่ 1-10 แยกตามสังกัดต่างๆประจำปี พ.ศ. 2538-2540

ลำดับที่	กองบัญชาการ	ปี พ.ศ.			รวม
		2538	2539	2540	
1	ตำรวจตระเวนชายแดน	658	640	760	2,058
2	ตำรวจนครบาล	443	510	638	1,591
3	ตำรวจภูธรภาค 4	319	579	409	1,307
4	ตำรวจภูธรภาค 5	262	281	348	891
5	ตำรวจภูธรภาค 7	251	162	229	642
6	ตำรวจภูธรภาค 2	198	202	231	631
7	ตำรวจภูธรภาค 6	145	272	203	620
8	ตำรวจภูธรภาค 9	176	133	298	607
9	ตำรวจภูธรภาค 8	116	240	209	565
10	สอบสวนกลาง	111	102	91	304

ที่มา : กองวินัย กรมตำรวจ

สำหรับผู้วิจัยเป็นราชการตำรวจที่สังกัดอยู่ในกองบังคับการกองปราบปราม ซึ่งขึ้นกับกองบัญชาการสอบสวนกลาง และจากการตรวจสอบข้อมูล ข้าราชการตำรวจสังกัดกองบังคับการกองปราบปรามที่ผิดวินัยแล้ว ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 2 : ตารางแสดงสถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกลงทัณฑ์ทางวินัยสังกัดกองบังคับการกองปราบปรามจำแนกตามประเภทความผิด

ประเภทความผิด (เรื่อง)	2538		2539		2540		รวม
	ชั้น	ชั้น	ชั้น	ชั้น	ชั้น	ชั้น	
	สัญญา บัตร	ประทวน	สัญญา บัตร	ประทวน	สัญญา บัตร	ประทวน	
1.ขาดราชการ,ละทิ้งหน้าที่ราชการ	-	3	-	2	1	6	12
2.บกพร่องต่อหน้าที่ราชการ งานสอบสวน,ล่าช้า,ไม่ รับแจ้งความ	-	-	-	-	1	-	1
3.ทรัพย์สินราชการสูญหาย,เสียหาย	-	-	-	-	-	2	2
4.บกพร่องต่องานป้องกันปราบ ปราม (อบรมมุข,สถานีบริการ)	-	-	-	-	-	-	-
5.ต้องหาคดีอาญา,ถูกร้องเรียน	2	36	4	27	8	26	103
6.ประพฤติผิดวินัยในเรื่องอื่นๆ	8	22	6	32	2	36	106
รวม	10	61	10	61	12	70	224
	71		71		82		

งานที่ 1 ฝ่ายอำนวยการ กองปราบปราม : 2541

จากการกระทำผิดดังกล่าว ทำให้จำนวนตำรวจต้องถูกลงโทษทางวินัย ตามระดับโทษจำนวนมาก ดังตาราง

ตารางที่ 3 : ตารางแสดงสถิติการลงทัณฑ์ข้าราชการตำรวจสังกัดกองบังคับการกองปราบปราม
จำแนกตามระดับการลงทัณฑ์

ระดับการลงทัณฑ์ (ราย)	2538		2539		2540		รวม
	ชั้น	ชั้น	ชั้น	ชั้น	ชั้น	ชั้น	
	สัญญา บัตร	ประทวน	สัญญา บัตร	ประทวน	สัญญา บัตร	ประทวน	
1. ไล่ออก	-	6	-	4	-	8	18
2. ปลดออก	-	-	-	-	-	-	-
3. ให้ออก	-	8	-	5	1	4	18
4. กักขัง	-	14	1	22	-	24	61
5. กักขัง	1	6	1	4	-	8	20
6. ภาคทัณฑ์	1	2	4	14	2	6	29
7. ว่ากล่าวตักเตือน	2	1	6	3	5	4	21
รวม	4	37	12	52	8	54	167
	41		64		62		

จากสถิติตัวเลขที่แสดงมา ทำให้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วินัยเป็นเรื่องสำคัญมากที่ข้าราชการตำรวจจะต้องยึดถือปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และเป็นสิ่งจำเป็นต่ออาชีพตำรวจอย่างยิ่งเป็นกรอบของตำรวจ แม้จะมีวินัยให้ปฏิบัติก็ตาม แต่ยังมีข้าราชการตำรวจส่วนหนึ่งมักละเลยต่อวินัย มีการกระทำความผิดวินัยอยู่เสมอ ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมตำรวจ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจมุ่งจะศึกษาปัจจัยที่มีผลทำให้ข้าราชการ

ตำรวจมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งผลการศึกษาย่อมเกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานในแง่การส่งเสริมให้ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ โดยรักษาวินัยอย่างเคร่งครัด อันจะเป็นผลดีต่องานราชการและประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลทำให้ข้าราชการตำรวจกระทำผิดทางวินัย
2. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของข้าราชการตำรวจที่มีการกระทำผิดทางวินัย
3. เพื่อศึกษาหาแนวทางหรือมาตรการ ในการแก้ไขการกระทำผิดทางวินัยของข้าราชการ

การตำรวจ

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยนี้ มุ่งศึกษาในเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดวินัยของข้าราชการตำรวจในสังกัด กองบังคับการกองปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ในปีงบประมาณ 2541 โดยศึกษาเฉพาะข้าราชการตำรวจเพศชายที่เคยกระทำผิดทางวินัยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2538-2540

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1. ข้าราชการตำรวจที่มีระดับตำแหน่งต่ำจะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีระดับตำแหน่งสูง

สมมติฐานที่ 2. ข้าราชการตำรวจที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติราชการมากจะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติราชการน้อย

สมมติฐานที่ 3. ข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่ำจะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีรายได้สูง

สมมติฐานที่ 4. ข้าราชการตำรวจที่มีอายุมาก จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีอายุน้อย

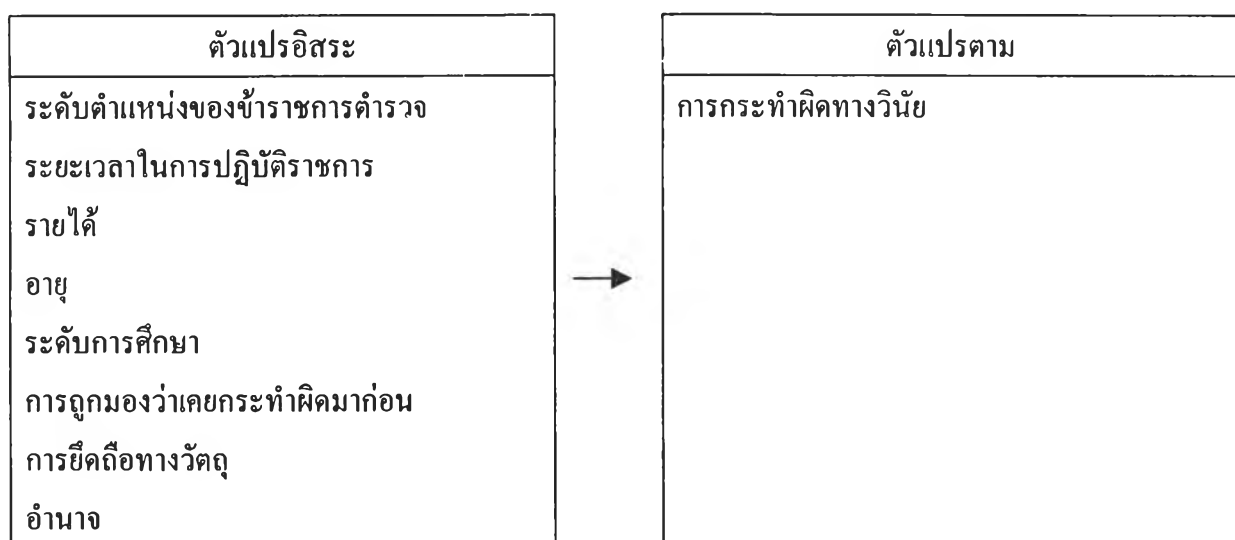
สมมติฐานที่ 5. ข้าราชการตำรวจที่มีระดับการศึกษาต่ำจะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีระดับการศึกษาสูง

สมมติฐานที่ 6. ข้าราชการตำรวจที่เคยกระทำผิดมาก่อนจะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่ไม่เคยกระทำผิด

สมมติฐานที่ 7. ข้าราชการตำรวจที่ยึดถือทางวัตถุเป็นหลักจะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่ไม่ยึดถือทางวัตถุ

สมมติฐานที่ 8. ข้าราชการตำรวจที่มีอำนาจมาก จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีอำนาจน้อย

การกำหนดตัวแปร

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

การกระทำผิดทางวินัย หมายถึง ลักษณะการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจที่ผิดไปจากแบบอย่างธรรมเนียมอันดีของตำรวจ หรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการปฏิบัติงานที่กรมตำรวจกำหนดไว้ ซึ่งได้แก่การปฏิบัติตามวินัยตำรวจ ดังระบุใน พระราชบัญญัติ 3 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจ พ.ศ. 2477 , พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2518, พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2521

ข้าราชการตำรวจ หมายถึง ข้าราชการซึ่งรับราชการในกรมตำรวจ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินเดือนและหมายความถึงข้าราชการตำรวจ ซึ่งกรมตำรวจแต่งตั้ง หรือส่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยได้รับเงินเดือนจากผู้ว่าจ้างด้วย

ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน หมายถึง พลตำรวจ สิบตำรวจตรี สิบตำรวจโท สิบตำรวจเอก จำสิบตำรวจ และนายดาบตำรวจ

ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร หมายถึง ข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่ ร้อยตำรวจตรี ถึง พลตำรวจเอก

ระดับตำแหน่ง หมายถึง ระดับความรับผิดชอบ ในหน้าที่ของตำรวจซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับตำแหน่งต่ำคือ ข้าราชการตำรวจที่ระดับตำแหน่งต่ำกว่ารองสารวัตร ระดับตำแหน่งสูงคือ ระดับตำแหน่งตั้งแต่รองสารวัตรขึ้นไป

ระยะเวลาการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาที่เข้ารับราชการ ตั้งแต่ เริ่มแรกที่เข้ารับราชการจนถึงปีที่ทำการศึกษา (พ.ศ. 2541) หรือเรียกว่าอายุราชการ แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานมาก ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป และระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อย ซึ่งปฏิบัติงานน้อยกว่า 20 ปี

รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากอัตราเงินเดือน และรายได้เสริมด้านอื่นๆ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ รายได้ต่ำ ซึ่งหมายถึงผู้มีรายได้ ต่ำกว่า 8,000 บาทต่อเดือน รายได้สูงหมายถึงผู้มีรายได้ตั้งแต่ 8,000 บาทขึ้นไปต่อเดือน

อายุ หมายถึง อายุจริงของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองบังคับการกองปราบปราม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ อายุมาก หมายถึงผู้มีอายุตั้งแต่ 40-60 ปีอายุน้อยหมายถึงผู้มีอายุน้อยกว่า 40 ปี

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุด ที่ได้รับจากสถาบันการศึกษา ก่อนได้รับการบรรจุเข้ารับราชการ รวมทั้งหลังจากรับราชการแล้วแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ระดับการศึกษาสูง หมายถึงผู้มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ระดับการศึกษาต่ำ หมายถึงผู้มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

การเคยกระทำผิดมาก่อน หมายถึง การที่ข้าราชการตำรวจกองปราบปราม ที่เคยกระทำความผิดระเบียบวินัยมาก่อน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ข้าราชการตำรวจที่เคยกระทำผิดระเบียบวินัยมาก่อนกับข้าราชการตำรวจที่ไม่เคยกระทำผิดระเบียบวินัย

การยึดถือทางวัตถุ หมายถึง ความสนใจที่จะพึงแสวงหา เงินทอง ทรัพย์สินของมีค่า ต่างๆ มาใช้ในชีวิตรประจำวัน และเกินความจำเป็นต่อความเป็นอยู่ของข้าราชการตำรวจกองปราบปราม ซึ่งสิ่งที่เกินความจำเป็น คือการมีรถยนต์ส่วนตัว โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ยึดถือทางวัตถุเป็นหลัก (หมายถึง ผู้ที่มีรถยนต์ส่วนตัวใช้) กับไม่ยึดถือทางวัตถุเป็นหลัก (หมายถึง ผู้ที่ไม่มีรถยนต์ส่วนตัวใช้)

อำนาจ หมายถึง อำนาจตามกฎหมายที่ข้าราชการตำรวจในสังกัด กองบังคับการกองปราบปราม คิดว่ามีอยู่ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ข้าราชการตำรวจที่คิดว่ามีอำนาจตามกฎหมายมากกว่า ข้าราชการตำรวจที่สังกัดหน่วยงานอื่น และ ข้าราชการตำรวจที่คิดว่ามีอำนาจตามกฎหมายน้อยกว่า ข้าราชการตำรวจสังกัดหน่วยงานอื่น ๆ

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ พบงานวิจัยเกี่ยวกับการประพฤตินิยมชอบของข้าราชการตำรวจและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของ ข้าราชการต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ เช่น

ชัยณรงค์ ละออนวล (2518 : 38-46) สรุปลมูลเหตุจูงใจความประพฤติผิดวินัย โดยปัจจัยปรุงแต่ง ได้แก่ สิ่งแวดล้อม ความไม่ถือสาของสังคมพื้นฐานของตัวข้าราชการ ครอบครัว และประชาชนไม่สนใจในการบริหารบ้านเมือง และปัจจัยที่สาม คือ ระบบราชการพลเรือน

พ.ต.ท. สมพันธ์ แจ่มเจริญ (2520 : 17-34) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องมูลเหตุจูงใจที่ทำให้ข้าราชการตำรวจประพฤตินิยมชอบ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า มีสาเหตุมาจากปัจจัยสองด้าน ปัจจัยภายใน ได้แก่ สัญชาตญาณความกลัว สิ่งจูงใจ ความซื่อสัตย์ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและค่าครองชีพ สภาพแวดล้อมทางสังคม สภาพการบริหารงาน ช่องว่างแห่งกฎหมาย การมีตำแหน่งที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำผิด การตกอยู่ในสภาพแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริตและอื่นๆ เช่น อิทธิพลทางภรรยา เป็นต้น

สินสมุทร ประทุมคา (2521 : 106-111) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความผิดทางวินัยของข้าราชการครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ระหว่างปี 2517-2519 ผลปรากฏว่ามีข้าราชการครูกระทำผิดวินัย ได้รับการพิจารณาโทษถึงที่สุดแล้วเป็นจำนวนทั้งหมด 778 คน กรณีความผิดที่พบมากที่สุด คือ การไม่อุทิสเวลาของตนเองให้แก่ราชการ รองลงมาได้แก่การกระทำอันได้ชื่อว่าประพฤติชั่ว และไม่ปฏิบัติตามระเบียบแผนแผนของทางราชการ เมื่อเปรียบเทียบผู้กระทำผิดจำแนกตามตำแหน่งแล้ว ปรากฏว่าครูใหญ่และครูกระทำผิดไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระดับโทษของครูใหญ่และครู ปรากฏว่า ครูได้รับโทษทุกสถานมากกว่าครูใหญ่ เมื่อแยกพิจารณาตามตัวแปรที่ศึกษาพบว่า

(1) เพศ ข้าราชการครูเพศชายกระทำผิดในกรณีต่างๆ โดยส่วนรวมแตกต่างจากข้าราชการครูเพศหญิง เมื่อเปรียบเทียบโทษที่ได้รับโดยส่วนรวมไม่พบความแตกต่าง เมื่อพิจารณาโทษปรากฏว่า ข้าราชการครูเพศชายได้รับโทษมากกว่าข้าราชการครูเพศหญิง

(2) อายุ ข้าราชการครูที่มีอายุแตกต่างกันกระทำผิด และโทษที่ได้รับโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน นอกจากนั้น ยังพบว่าข้าราชการครูที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี กระทำผิดกรณีไม่อุทิสเวลาของตนเองให้แก่ราชการมากกว่าข้าราชการครูกลุ่มอายุอื่น และกระทำผิดกรณีไม่สนับสนุนนโยบายการปกครองของรัฐบาลน้อยกว่าข้าราชการครูกลุ่มอื่นๆ ข้าราชการครูที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี กระทำผิดวินัย ในกรณีไม่ปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์มากกว่าข้าราชการครู กลุ่มอื่นๆ ระดับโทษที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบตามอายุของผู้กระทำผิดแตกต่างกัน และยังพบว่าข้าราชการครูกลุ่มอายุระหว่าง 18-30 ปี ได้รับโทษไล่ออก ลดชั้นเงินเดือน ตัดเงินเดือน และภาคทัณฑ์มากกว่าข้าราชการครูกลุ่มอายุอื่น

(3) วุฒิ ข้าราชการครูที่มีวุฒิแตกต่างกัน โดยส่วนรวมกระทำผิดวินัยไม่แตกต่างกันและพบว่ากลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่า ป.กศ. สูง หรือเทียบเท่า กระทำผิดมากกว่ากลุ่มวุฒิอื่น ในกรณีไม่สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ระดับโทษที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิที่แตกต่างกันพบว่า กลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่า ป.กศ. สูง หรือเทียบเท่า ได้รับโทษทุกสถานมากกว่ากลุ่มวุฒิอื่น

(4) ตำแหน่งครูใหญ่และครูกระทำผิด โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน ถ้าพิจารณาแต่ละกรณีความผิดพบว่าครูใหญ่กระทำผิดมากกว่า ครูในกรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ ไม่สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ไม่สงเคราะห์ผู้มาติดต่อ ส่วนครูกระทำผิดมากกว่าครูใหญ่ในกรณีรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา สำหรับระดับโทษครูได้รับโทษทุกสถานมากกว่าครูใหญ่

(5) เงินเดือน ข้าราชการครูที่มีเงินเดือนแตกต่างกัน โดยส่วนรวมกระทำผิดไม่แตกต่างกัน ระดับโทษที่ได้รับโดยส่วนรวมมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละสถาน พบว่ากลุ่ม

ครูที่มีเงินเดือนระหว่าง 750 – 1,450 บาท ได้รับโทษไล่ออก ปลดออก ลดขั้นเงินเดือนและตัดเงินเดือนมากกว่ากลุ่มครูเงินเดือนช่วงอื่น ส่วนกลุ่มครูที่มีเงินเดือนระหว่าง 1,450 – 2,099 บาท ได้รับโทษภาคทัณฑ์มากกว่ากลุ่มครูเงินเดือนช่วงอื่น

(6) อายุราชการ ข้าราชการครูที่มีอายุราชการแตกต่างกัน กระทำความผิดทางวินัยแตกต่างกัน ถ้าพิจารณาแต่ละกรณีปรากฏว่า ข้าราชการครูที่มีอายุราชการระหว่าง 1-4 ปี กระทำความผิดในกรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของราชการ ไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ และกระทำการอันได้ชื่อว่าประพฤติก้าวมากกว่าครูกลุ่มที่มีอายุราชการช่วงอื่น ข้าราชการครูที่มีอายุราชการระหว่าง 5-6 ปี กระทำความผิดในกรณีไม่สุภาพเรียบร้อย ไม่รักษาความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการ ส่วนครูกลุ่มที่มีอายุราชการตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป กระทำความผิดในกรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ ระดับโทษที่ได้รับโดยส่วนรวมแตกต่างกัน และยังพบว่ากลุ่มครูที่มีอายุราชการระหว่าง 1-9 ปี ได้รับโทษร้ายแรงมากกว่ากลุ่มที่มีอายุราชการมากกว่า ส่วนกลุ่มครูที่มีอายุราชการตั้งแต่ 25 ปี ขึ้นไป กระทำความผิดในกรณีไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์มากกว่ากลุ่มครูอายุราชการช่วงอื่นๆ

จิตรเจริญ เวลาดี (2522 : 1-28) ได้ศึกษาปัญหาของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรม โดยศึกษาเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนในกองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่าเงินเดือนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน

ศุภวุฒิ สังข์อ่อง (2522 : 70-71) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญนายตำรวจระดับผู้บังคับหมวดในสถานการศึกษาของกรมตำรวจ พบว่า ขวัญไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยความรู้สึกของคนเกี่ยวกับความเพียงพอของรายได้แต่อย่างใด แต่ความรู้สึกของคนเกี่ยวกับโอกาสก้าวหน้า ศักดิ์ศรีของอาชีพ เพื่อนร่วมงาน และโอกาสที่จะได้ใช้ความรู้ความสามารถ มีความสัมพันธ์กับขวัญทั้งสิ้น

ปาริชาติ เกษมเสนาะ (2524 : 108) ได้ศึกษาวิจัยแนวปฏิบัติในการรักษาวินัยของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 8 จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า แนวปฏิบัติในการรักษาวินัยของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรประกอบด้วย การปฏิบัติของผู้บังคับบัญชา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและหน้าที่ความรับผิดชอบของ อ.ก.ค. กรมสามัญศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับการสรรหา การบำรุงรักษาการพัฒนาและการให้พ้นจากงาน โดยขอความร่วมมือจากสถาบันผลิตครู ในการเลือกสรรให้ได้บุคคลที่มีความต้องการเป็นครู และผลิตนักศึกษาครูที่มีอุดมการณ์ มีความสำนึกในคุณธรรมและจริยธรรมของความเป็นครู เมื่อโรงเรียนได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาเป็นข้าราชการครูแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาในโรงเรียน ที่จะต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี

ในการรักษาวินัย และยี่กระเบียบวินัยเป็นหลักในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด โดยใช้วิธีการรักษา วินัยในทางเสริมสร้างมากกว่าวิธีการบังคับ คือ การจัดให้มีการบำรุงรักษาและพัฒนาให้ข้าราชการ ครุ มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากกว่าการบังคับบัญชาและการลงโทษ ซึ่ง อ.ก.ค. กรม สามัญศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการให้ความสนับสนุน และส่งเสริมการปฏิบัติในการรักษา วินัยให้ดียิ่งขึ้น

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2525 : 16) ได้สรุปมูลเหตุการกระทำผิดวินัยของข้าราชการ พลเรือน ว่าจากเหตุพฤติกรรมของตนเอง เศรษฐกิจ สังคม ระบบบริหารราชการ และสภาพจิตใจ (ขาดสติสัมปชัญญะ)

สมาน รังสีโยกฤษฎี (2527 : 93-97) ได้สรุปเกี่ยวกับ สาเหตุที่ทำให้วินัยเสื่อมว่ามีสาเหตุ ที่สำคัญๆ คือ ความจำเป็นในการครองชีพ อดายมุข สิ่งเข้ายวนล่อใจ ตัวอย่างที่ไม่ดี คุณภาพของ คนและงานไม่สมดุลกัน ขวัญเสีย ปริมาณงานล้นมือ ความไม่ถือสาของสังคม แรงสนับสนุนหรือ สมยอมของผู้รับบริการ การปล่อยปละละเลยของหน่วยงาน และผู้บังคับบัญชา ความหเล่หลวม ในการคัดเลือก และการไม่มีกลไกเกี่ยวกับวินัยดีพอ

ดร.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2528 : 26-52) ได้เสนอว่า พฤติกรรมการทำผิดของข้าราชการ ดำรงเกิดจากสภาพแวดล้อมทั้งภายนอก และภายในองค์การดำรง สภาพแวดล้อมภายนอก องค์การ ได้แก่ การที่มีการเสนอผลประโยชน์ให้เกิดอิทธิพลเหนือผู้บังคับใช้กฎหมาย ส่วนสภาพ แวดล้อมภายในองค์การ ได้แก่ ระดับโครงสร้าง (การลดขวัญและกำลังใจการละเลยต่อปัญหาที่ เกิดขึ้น) และสังคมกรรม (มีกฎขึ้นเพื่อปกปิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน) ทั้งสองได้มีส่วนทั้งโดยตรง และโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดเพิ่มมากขึ้น

กิตติศักดิ์ ลิ้มปิติกุล (2529 : 9-4) ได้ศึกษาการฝ่าฝืนวินัยของข้าราชการสุทธการเพื่อให้ ทราบถึงลักษณะผู้กระทำผิดวินัยในกรมสุทธการ ลักษณะการกระทำผิด โทษที่ผู้กระทำผิดได้รับ และลักษณะงานที่ผู้กระทำผิดวินัยปฏิบัติว่าเป็นอย่างไร เพื่อศึกษาว่าตัวแปรเกี่ยวกับลักษณะของผู้ กระทำผิดกับลักษณะงานที่ผู้กระทำผิดวินัยปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับลักษณะการกระทำผิดหรือไม่ ในการศึกษานี้ อาศัยแนวความคิดที่ว่ากระทำผิดวินัยหรือการฝ่าฝืนข้อบังคับต่างๆ ของหน่วยงาน มีสาเหตุมาจาก 3 ปัจจัย คือปัจจัยเกี่ยวกับตัวงานที่ปฏิบัติและสิ่งแวดล้อม ตัวผู้กระทำผิดกับตัว งาน ปัจจัยตัวสุดท้ายมีขอบเขตกว้าง และใช้เวลาศึกษามาก จึงไม่ได้กำหนดไว้ในขอบเขตการ ศึกษา และได้อ้างสมมติฐานในการศึกษาว่า

(1) ลักษณะภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของผู้ฝ่าฝืนวินัย มีความสัมพันธ์กับลักษณะการกระทำผิดวินัย

(2) ลักษณะของงานที่ฝ่าฝืนวินัยปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับลักษณะการกระทำผิดวินัย

ผลการศึกษาพบว่าลักษณะของผู้กระทำผิดวินัยในกรมศุลกากร ส่วนใหญ่จะเป็นดังนี้

ก. เพศ ชาย

ข. อายุราชการ ระหว่าง 11-25 ปี

ค. อายุปัจจุบัน ระหว่าง 30-49 ปี

ง. เงินเดือน ระหว่าง 1,255 – 4,685 บาท

จ. การศึกษาเทียบเท่า ปวช. หรือสูงกว่า แต่ไม่ถึงปริญญาตรี

ฉ. ระดับ 1-3

โทษที่ผู้กระทำผิดวินัยมักจะได้รับ ได้แก่ โทษตัดเงินเดือน และภาคทัณฑ์ ลักษณะความผิดที่ปรากฏบ่อยครั้งที่สุด คือ การกระทำผิดในงาน ซึ่งหมายถึงการไม่ตั้งใจหรือจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่ราชการกำหนด การขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่ทางราชการกำหนด การขัดคำสั่งหรือหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา และการดูหมิ่นเหยียดหยามรังแกประชาชน สำหรับลักษณะงานที่กระทำผิดมาก ได้แก่ งานศุลกากร ซึ่งเป็นงานที่มีระเบียบปฏิบัติมาก ยุ่งยากและยากแก่การปฏิบัติตามให้บังเกิดผลดี ทั้งยังเป็นงานที่ต้องปฏิบัติในสภาพแวดล้อมไม่ดี และเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของพ่อค้าประชาชนอย่างมาก

สุรศักดิ์ บุคคา (2531 : 93-96) ได้ศึกษาการกระทำผิดวินัยของข้าราชการ สังกัดสำนักงานกระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่าการกระทำผิดวินัยส่วนใหญ่จะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ได้แก่ อายุยังน้อย (ไม่เกิน 30 ปี) การศึกษาดำกว่าปริญญาตรี เงินเดือนน้อย ระดับตำแหน่ง 1-3 อายุราชการไม่เกิน 10 ปี โดยสรุป คือ เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย ทั้งนี้ น่าจะเนื่องจากมูลเหตุหลายประการที่สำคัญคือ

(1) ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและระเบียบปฏิบัติราชการ ที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งหน้าที่ เมื่อไม่รู้ไม่เข้าใจ โอกาสที่จะกระทำผิดวินัยก็มีมาก เนื่องจากขาดความระมัดระวังของจุดมุ่งหมายว่า ระเบียบวินัยมีไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการและของข้าราชการนั่นเอง ซึ่งข้าราชการชั้นผู้น้อยนี้มีโอกาสได้รับรู้และฝึกอบรมน้อยมาก

(2) ขาดการส่งเสริมด้านคุณธรรม ข้าราชการเป็นเครื่องมือ และกลไกที่สำคัญในการบริหารงานของประเทศ ให้บรรลุตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะข้าราชการชั้นผู้น้อย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการที่สัมผัสกับประชาชนโดยตรง โอกาสที่จะกระทำผิดวินัยก็มีมาก ทั้งเกิดจากตัวข้าราชการนั่นเอง และประชาชนที่มารับบริการจากข้าราชการอื่น

(3) ความจำเป็นในการครองชีพ เนื่องจากข้าราชการชั้นผู้น้อย เงินเดือนและสวัสดิการไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพที่เปลี่ยนแปลงไป เห็นได้จากดัชนีราคาผู้บริโภคระหว่างปี พ.ศ.2523 และ พ.ศ.2525 ซึ่งได้มีการปรับอัตราเงินเดือนสุทธิเฉลี่ยแล้วเพียงร้อยละ 39 เท่านั้น (สำนักงาน ก.พ. 2530 : 6) เมื่อรายได้ไม่เพียงพอก็จำเป็นต้องคั้นรนาหาทางให้มีรายได้พอครองชีพ เช่น หลบเลี่ยงงานไปทำธุรกิจส่วนตัวหรืออาจทุจริต ประพฤติมิชอบในด้านหน้าที่ได้เมื่อมีโอกาส

(4) ผู้บังคับบัญชาปล่อยปละละเลยในเรื่องระเบียบวินัย ซึ่งรวมทั้งการที่ผู้บังคับบัญชาไม่สนใจชี้แจง เช่น ระเบียบเกี่ยวกับการลา ตัวอย่างข้าราชการบรรจุใหม่หยุดราชการไปก่อนแล้วยื่นใบลาภายหลังโดยไม่ทราบต้องได้รับอนุญาตก่อนเป็นต้น หรือเมื่อมีข้าราชการกระทำผิดวินัยแล้วก็ปล่อยปละละเลย ไม่แนะนำ ตัดเตือน หรือลงโทษให้เหมาะสมแก่กรณี ทั้งนี้ที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนได้กำหนดไว้ในมาตรา 82 ว่า ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ส่งเสริมและดูแลและมีหวังให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติตามวินัย ซึ่งมีความหมายว่า ควรจะได้หาทางดูแลให้รักษาวินัย คือหาทางป้องกันไม่ให้กระทำผิดวินัยด้วย

(5) อุปนิสัยส่วนตัว ขึ้นอยู่กับพื้นฐานการเลี้ยงดู การฝึกอบรม และสภาพแวดล้อมที่หล่อหลอมมา ซึ่งแตกต่างกันออกไปทั้งดีและไม่ดี

สุณี ชลประดิษฐ (2531 : 174-184) ได้ทำการศึกษา กลไกทางวินัยของข้าราชการตุลาการในประเทศไทย เสนอปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางแก้ไขการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการตุลาการ ดังนี้

- (1) ปัญหารูปแบบการรักษาวินัย
- (2) ปัญหาที่เกิดจากผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการรักษาวินัย
- (3) สภาพแวดล้อมของตัวข้าราชการ
- (4) ปัญหาเกี่ยวกับค่าตอบแทนในการทำงานของข้าราชการตุลาการ
- (5) ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการตุลาการ

คำรพี โขติเศรษฐี (2536) ได้ศึกษาการกระทำผิดของข้าราชการตำรวจพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการกระทำผิดเรียงตามลำดับ ได้แก่ รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ผู้บังคับบัญชาใช้ระบบอุปถัมภ์ เล่นพรรคเล่นพวก ขาดสวัสดิการที่พึงอาศัย ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน มีความฟุ่มเฟือยและหมกมุ่นกับอบายมุข การปฏิบัติหน้าที่ มีโอกาสล่อแหลมต่อการกระทำผิดและผู้บังคับบัญชา เรียกร้องกดดันให้กระทำผิด สุดท้ายได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขไว้ดังนี้

1. เพิ่มเงินเดือนข้าราชการตำรวจ
2. พัฒนาอาชีพและค่านิยมครอบครัวตำรวจ
3. ปรับปรุงอัตราค่าจ้างพลเป็นการกระจายอัตราค่าจ้างที่เหมาะสม
4. จัดหลักสูตรการศึกษาอบรมและคัดเลือกบุคคลากร
5. จัดการศึกษาทรัพยากรบริหาร โดยเน้นความคล่องตัว
6. จัดอบรมวินัยและจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ
7. การเข้าถึงประชาชนโดยเน้นหลักการชุมชนสัมพันธ์แบบถาวร
8. ผลประโยชน์อื่นนอกเหนือจากเงินเดือน

จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทบทวนมาทั้งที่ทำกรวิจัยกับตำรวจและข้าราชการอื่นๆ พบว่า สาเหตุหรือปัจจัยด้านชีวสังคม ที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดวินัย ได้แก่

1. อายุ - ผู้ที่มีอายุน้อยกระทำผิดมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก
2. ระยะเวลาการทำงาน - ผู้มีอายุราชการน้อย ทำผิดมากกว่าผู้มีอายุราชการมาก
3. รายได้ - ผู้ที่มีรายได้น้อย กระทำผิดมากกว่าผู้มีรายได้มาก
4. ตำแหน่งหน้าที่ - ผู้มีตำแหน่งระดับต่ำ กระทำผิดมากกว่าผู้มีตำแหน่งสูง

ส่วนปัจจัยด้านจิตใจที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. การทำงานหนัก งานล้นมือ
2. ขวัญกำลังใจ

จากการตรวจสอบเอกสารจะเห็นว่า สาเหตุของการกระทำผิดวินัยของตำรวจกล่าวโดยสรุปขึ้นกับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นแรงจูงใจให้กระทำหรือไม่กระทำปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ ลักษณะงานและสภาพการทำงาน ประกอบด้วย นโยบายการบริหารงาน ระเบียบข้อบังคับ การบังคับบัญชา และสภาวะการทำงาน ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ ด้านสังคม ได้แก่ การยอมรับและการมีบทบาทในกลุ่ม ด้านจิตวิทยา ได้แก่ ความพึงพอใจ ความมั่นคงปลอดภัยและความ

สำเร็จในงาน ซึ่งหากปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้รับ การตอบสนองก็อาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดการทำผิดวินัยขึ้นมา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดทางวินัยของข้าราชการตำรวจ สังกัดกองบังคับการกองปราบปราม
2. ได้ทราบถึงสภาพทั่วไปของข้าราชการตำรวจที่มีการกระทำผิดทางวินัย
3. ได้หาแนวทางหรือมาตรการในการแก้ไขการกระทำผิดทางวินัยของข้าราชการตำรวจ
4. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้วิจัยท่านอื่นๆ ที่ต้องการศึกษาในเรื่องนี้ที่ลึกซึ้งในอนาคตต่อไป